

HRVATSKA RIJEČ

PREDPLATA: ZA ŠIBENIK DONAŠANJEM U KUĆU TE ZA AUSTRO-UGARSKU POŠTOM NA MJESEC K 1.25, ZA TROMJESEC K 3.75 POLUGODIŠNJE I GODIŠNJE RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO K 15 I POŠTARINA. — PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

JUTARNJI LIST
IZLAZI SRIEDOM, PETKOM I NEDJELJOM

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREDNIČTVO I UPRAVA „HRVATSKE RIJEČI“ NALAZE SE U „HRVATSKOJ TIŠKARI“ (DR. KRSTELJ I DRUG.) — RUKOPISE NE VRAĆAJU SE. — NEFRANKIRANA SE PISMA NE PRIMAJU.

OGLASI PO CIENIKU.

Više nam je dodijalo i tražimo što je naše.

Živimo u ustavnoj državi i hoćemo da uživamo prava slobodnih građana, da razsudljivo i izričemo naš sud nad javnim činima vlade i vladinih ljudi.

Nismo mi glasilo naroda bezpravna, nego smo dionici svih građanskih izvojevanih sloboda. I nismo mi da budemo službenici vlade ili vladinih ljudi, nego smo tu svi da se pokoravamo zakonu. Tu smo da kao javno glasilo ne budemo spriječeni u našem pravu, nego da pravo i zakonitost branimo bilo pred kim. Tu smo da javne čine bilo vlade kao ukupnosti, bilo vladinih ljudi podvrgavamo javnoj kritici.

Od kada to i mi i svi listovi u moćniji možemo podvrgavati javnom sudu i ministre i namjestnike i vlade, a nemožemo čine jednog c. k. poglavara, jednog c. k. sudca ili jednog c. k. državnog odvjetnika ili profesora ili bilo kojeg drugog činovnika?

I od kada nezakoniti čin nesmiemo nazivati svojim pravim imenom, ako ga počinio činovnik?

Hoćemo da imademo svoje pravo i imat ćemo ga.

Mi smo ustrpljivi do skrajnosti, pa ako bez reakcije i možemo kad hoćemo trpiti, zar je naše ustrpljenje dole da ćemo trpiti i onda kada nećemo da trpimo radi obće koristi u najsvetijim građanskim pravima?

Mi mislimo da je svaki javni čin svakog javnog čovjeka pa i činovnika podvrgnut kritici i u tomu nas nitko nemože smetati.

Imademo pravo da svako zlo djelo, koje spada po svojoj naravi na javnu upravu, iznosimo u javnost i da ga nazovemo svojim imenom i do potrebe da ga ožigosamo.

Bili smo ustrpljivi dosta. Šutili smo na razne kukavne osвете nad neudimnim ljudima, ali više nemoćemo. I upriet ćemo radi koristi naroda, upravu u noglavljanje ustanove pristoi: u sud i školu, neka starčine pogledaju.

I tko će nas u tomu spriječiti?

Ni pristranosti, ni korupcije, ni strančarstva, ni nepotizma, ni divlje surovosti, ni afarizma nećemo trpiti. To sve zabranjuje zakon, a i mi, javno glasilo, dužni smo štiti čestitost javnih ustanova stvorenih ne radi činovnika nego radi naroda, građana, koji uzdržavaju tih ustanova doprinášaju.

Nemožemo trpjeti da glavni organi vlasti i suda budu oružje stranačaka, da se ljudima i sudskim ustanovama barata prama interesima ili hirima jedne ili druge stranke. Nećemo trpjeti, da upravu osobe, u prvom redu pozvane da kontroliraju pravredno postupanje podložnih organa, budu one koje dozvoljavaju takovo jednostrano shvaćanje dužnosti.

Bilo je već dosta ustrpljivosti s naše strane, kad nismo ni jednom riječju ni spomenuli te visoko položene osobe — koje bi radi svog delikatnog položaja morale biti uvijek neutralne — kada su minulih političkih izbora bile uzete pod okrilje jednu stranku, bodrili pristáše na borbu i sokolili odveć varvate nade onih fanatika. Premučali smo sve to u nadi, da ćemo se za i za tih burnih vremena povratiti u normalne prilike, u nadi, da će sam izpadak borbe osvjestiti te visoke činovnike, ali, priznajemo, ta nas je nada izdala.

Nije naša namjera sada ozbiljnom kritikom žigosati samo djelovanje kojeg odveć djetinjastog sudca, koji radi svojeg neozbiljnog postupanja nije ni dostojan ozbiljne kritike; mi u radu nižih organa gledamo nastojanje i odobravanje starčine, njihovo — i sad u mirnim prilikama — nekorektno postupanje.

A što je ako ne nekorektno — slobodno čitateljima izabrat prikladniji izraz — kada se bez svakog razloga izključuje zahtjev sudbenog vještaka iz vještva sudbe-

noga? Nije li to htjeti ožigosati sa strančarstva i mogućeg krivog vještva — po obćem tumačenju građanstva — čovjeka, koji je u tome iznad svake sumnje? Kad li je taj vještak — osoba sveobće štovanja i do skrupuloznosti poštena — dao i najmanjeg povoda da se o njemu može sumnjati? Zašto se od vještva izključuje obćini sudbeni vještak dr. Grgo Bogić? Nije li to zato, da se umiča i politika u kazneni posao, gdje samo o nemoralu može da bude govora? Pa kad bi i bila politika, zašto se onda vještvo povjerava liečniku izrazikom protivniku? Zašto se onda povjerava iztraga odveć neozbiljnom sudcu, takodjer političkom protivniku? Zašto se o nim oprezom, kojim se postupá prama našim ljudima, ne postupa i prama osobama protivne stranke?

Mi tražimo samo pravice i pravednosti. Neka bude kažnjen tko je pred zakonom skrivio, no neka nitko ne bude mogao posumnjati, da se pravica dieli po boji stranke.

Nije li pravedno i pošteno što mi pitamo i tko nam može i smije zabraniti da ustajemo u zaštitu ustanova veoma važnih za javno dobro?

Strančarstvo je i strančarska kritika zar, ako ne odobravamo da jedan profesor ili njegov starčesina izkazuje se svakim svojim činom pa i u školi strančar nad neudimnim djecom; ako ne odobravamo, da se taj profesor odieva u svećanu crninu i drži nadgrobnje hvalospjeve čovjeku nesretno poginulom u pijanosti i tučnjavi te ga iziče kao uzor čistoće, a zna se, zašto je poginuo; ako moramo u interesu uzgoja naše djece zahtijevati, da se taj i takav profesor makne iz našega grada.

I tko nam neće dati pravo? A ne poslušaju li nas starčesine u interesu naše djece, poći ćemo još i dalje. I tko će nam zabraniti da štitiemo našu djecu? Zar nam se u tome može predbaciti, da postupamo mržnjom strančarskom? Ili smo mi krivi što nismo izabrali liečnik vještak, što sudac, što profesor pripadaju jednoj te istoj stranci?

A kad smo jednom kod ovog slučaja, opažamo da se mi nijednom riječi ne primimo u tok izvida i razprava kaznenih. Mi se ljudima, koji imadu s tim poslom bavili se ili se bave, niti ne približavamo. Ali opet nemožemo a da ne naglasimo, da je uprav ovaj slučaj ujediniio posve očito neke činovnike i svu onu četu njihovih dnevnih drugova.

Neka gospoda previše važnosti daju nekim posve očitim stvarima, koje po svojoj naravi, po svojem razvitku te važnosti nemaju i nemogu imati, i bilo bi žalostno kad bi je imali.

Ali tko nam može zabraniti da dajemo važnosti u istinu posve važnim stvarima? Tko nam može zabraniti, da ustanemo i, dok nam se ne udovolji, da zahtijevamo, te sud bude posve nepristran, izvan dosega nečistog strančarstva, vedar i pravedan, da zaštitu samog prava i pravice, nad svakom sumnjom?

Takovih sumnja treba da čim prije nestane i mi smo dužni uraditi sve moguće da osjećaju prava i pravde dadeimo dužnu zadovoljštinu. To korist naroda traži od nas.

Mi smo sjegurni da će oni do kojih je učiniti sve da sumnja u narodu ne bude, a tom svrhom smo ovo i pisali, spravni da svaku našu tvrdnju podkriepimo svjedočanstvima i činjenicam još mnogo težim od spomenutih.

NOVO MINISTARSTVO.

Barun Gautsch pao je u času kada je sa stolice ministra predsjednika doviknuo u parlamentu, da svi narodi Austrije imaju prava biti zastupani na vladi. Nasljednikom

mu je kabinet grofa Štirgha, ministra nastave u njegovome kabinetu.

Novo ministarstvo sačinjavali bi: grof Štirgh predsjedničvo; barun Heynold, sadašnji namjestnik u Moravskoj, za unutarnje poslove; vitez Hušaker za bogoštovlje i nastavu; dr. Hochenburger za pravosuđe; dr. Meyer za financije; dr. Rössler za trgovinu; Trnka za ministarstvo javnih radnja; barun Forster za željeznice; prof. Braf za poljodjelstvo; general Georgi za domobranstvo; Zaleski ministar zemljak za Galiciju.

Kabinet grofa Štirgha je činovnički, izuzev ministra pravosuđa, a iz Gautschevog ministarstva u njemu su, uz ministra predsjednika, dr. Hochenburger, Georgi, dr. Meyer i Zaleski. Nove ministre predstavljaju bečke novine kao sile prvoga reda.

U novom ministarstvu zastupani su i Česi, i oni po činovnicima, ali ova okolnost veoma malo će uplivisati na držanje čeških zastupnika. U ovom pogledu veoma je značajno što pišu praški „Narodni Listy“. „Ako — kažu oni — nasljednik baruna Gautscha odluči se da Česima uzkrati ono što im Gautsch htio dati, tada može se očekivati kritična situacija u parlamentu. Za ovaj slučaj može se predvidjeti vrlo bučno zasjedanje carevinskog vieća. U ostalom odnošju baruna Gautscha svima je dobra pouka. Dosta je tih iznenadjenja, i skrajnje je već vrieme, da se udari čvrst osnov za buduće odnošaje. I još preče je, da dodje do sporazuma u Pragu i u Beču. Ako ne dodje, to će svaki, tkogod došao, morati računati sa teškim krizama, za rješenje kojih bit će potreba samo muzeva pogleda i opreza baruna Gautscha, ali muzeva željeznih žičava i čvrstog zdravlja, koji u odsudnom času neće odstupiti.“

Poljaci vežu svoje pristajanje uz kabinet grofa Štirgha s rješjenjem njihovih iztržbina glede gradnja kanala u Galiciji. K'čanski socijali već su se izjavili, da će novoj vladi glasovati narodne potrebitine, a kao stranka državnog poredka podupirati će svako nastojanje za radnu sposobnost parlamenta, eventualno i podupirati kabinet grofa Štirgha, ako budu interesi nove vlade i stranke paralelni. Pridržanje dra. Hochenburgera smatra se kao koncesija njemačkom narodnom savezu.

Glede južnih Slavena čuje se da će njihovo držanje ovisiti u prvome redu o rješjenju željeznikičnog i sveučilišnog pitanja.

Dalmacija ide u susret novom ministarstvu bez ikakvih osobitih nada. Novog ministra trgovine baruna Rösslera prikazuju kao dobrog poznavaoa Dalmacije i njenih potreba, ali bilo je u zadnje doba u ministarstvima više takovih ljudi, pa i iz slavenskih krugova, a Dalmacija nije osjetila nikakve promjene na bolje.

Makarska.

Izbor zastupnika grada Makarske i odgovor na utvarško-demokratske laži.

VI.

4) Kajo Bašković, absolvirani geometar, bio je od obć. upravitelja uvršten u imenik birača. Proti njegovom uvrštenju pravaši prikazali su pritužbu, a obć. upravitelje odlukom 26/8 1911 br. 4132 izbrisao ga, jer je sbilja prevahistiše dotičnika na Metkovićima. Nu uzpikos posvjedoženju obć. upravitelja, poglavar Simonelli ponovno ga uvrštava. Pravaši ponovno i neoborivim dokazima dokazuju, da je rečeni Bašković, odlukom Pokraj. finan. Ravnateljstva, bio premešten kao dnevnicač pri uredu oćevnosti na Metkovićima još prvim veljače t. g., a s druge strane da absolvirani geometar ne može dobiti pravo pripadnosti u smislu da je više tehničke nauke svršio, jer je poznato da geometri poput ljekarnik dvršuju samo djelomično sveučilišne nauke. Nu zaludu su svi razlozi. Simonelli je poznato, da Kajo Bašković u Makarskoj ne prebiva; upozoren na to, odgovori, da

je njemu obć. upravitelj na Metkovićim posvjedočio, da Kajo Bašković onamo prolazno boravi. Jedan dakle, koji je pridjeljen od više mjeseci javnom državnom uredu, i kao takar bio imenovan od Pokraj. financijalnog ravnateljstva, po tumačenju Simonella — Bošnjaka nalazi se u prolaznom stanju kao jednostavni prolaznik.

Ovako postupá Simonelli kad se tiče jednoga šarenjaka, a sasvim je obratno postupao u pitanju Ante Baškovića, brata rečenoga Kaja Baškovića, a to sa shvatljivo razloga, što je Ante Bašković pravaš. Ovaj potonji plaća u Makarskoj izravni porez na temelju kojeg pripadalo mu je izborno pravo u gradu. Odsutan je u toliko iz Makarske, što se je pošao usavršiti u svom zanatu, e da za tim položi popisani obrtničko-zanatlijski izpit. Dakle radi se u ovom konkretnom slučaju o skroz privremenoj odsutnosti. Sve je ovo notorno poznato, ipak Simonelli ne dozvoljava uvrštenje Ante Baškovića, s jednostavnog i veoma razumljivog razloga. Navedeni primjeri najbolje ilustriraju djelovanje Simonella, onog Simonella, koji se razmeće njegovom „nepristranošću“.

Od navedenih, prva trojica su glasovali za šarenjaka Jurakovića, dok četvrti nije na vrijeme prispio iz Metkovića, jer se je izbor dovršio prvo njegovog dolaska. I još šarenjaci imadu kuráže da govore o tobožnjim nezakonitostima počinjenima na njihovu štetu. E se non ridi, di che rider suoi!

Dva tobože nezakonita glasa.

Viču protivnici, da su dva tobože nezakonito glasovali za pravaškoga kandidata, jer da su osudjeni radi § 81 k. z. Na prvi mah tko ono čita može pomisliti da se bit štogod i istine u tome, premda je smišeno to pomisliti, kad se znade da je izborna imenica konačno bila uređena od poznatog poglavara Simonella. Na stvari je ovo. Godine 1908 građanstvo je priredilo ovaciju Klariću kao odgovor na laži i klevete protiv njemu. Tom prigodom našlo se je „dobrih duša“, kakovim obiluje šarenjakač garda, te su pod prisegom svjedočili, da su neki pravaši vikali: „doli bajunete!“, „bacićmo žandara u more“. Na temelju njihovog svjedočanstva, dotičnici bili su i osudjeni. Nu Njegovo Veličanstvo Previšnjom Odlukom 4 srpnja 1911, udostojalo se je pomilovati sve osudjenike, protivnički kazne nekim na par dana zatvora, a nekima na neznatnu novčanu globu. Kako smo već kazali, Simonelli je bio utanačio rok izbornim rekriminacijama uključno 12 rujna. Dotičnici pridionili su mu od okružnog Suda u Splitu odnose dokaze još na 11 rujna, dakle dan prvo nego je rok isticao što ga je Simonelli ustanovio. Ne treba pak bit „dubokomanu i vriedan pravnik“, á la Dr. Bare Vranković i Ivan Zanchi, a ipak znati za § 6 st. 2 br. 5 zakona 15/11 1867, po kojemu kaznene posljedice radi političkih delikta utrnjavaju se odmah nakon izvršene kazne. Dotičnici izvršili su kazan četiri dana pred izbore, i po tome bili su podpuno u svojim građanskim pravima.

Kakove dakle nezakonitosti imade u tima glasovima? Zar firma Nonković-Juraković-Ribičić-Vranković misli, da ne treba voditi računa ni o Previšnjim Pomilovanjima, kad imadu Simonella uza se? I na to se svadja ta tobožnja razvikana nezakonitost:

Ostali prigovori.

Poslie poraza, što su šarenjaci pretrpili izborom gradskoga zastupnika, svak im je kriv. Na osobiti su način kvini na čestitost i pravednost. Kriv im je takodjer porezni činovnik Grubišić, i ako je ovaj odputovao prvom kolovoza iz Makarske, pa je imao udela u izbornim poreznim pripravama, koliko Pilat u virovanju. Mi nećemo braniti napadnutu, jer oni i ne trebaju nikakove obrane, već ćemo se pozabaviti tim prigovorima. Protivnici prigovaraju, što su Miho Madunić i Andrija Zelić glasovali, jer

da oni nisu mogli imati pravo glasa, tobože jer su siromasi. Na ovo im odgovaramo: Madunić i Zelić uz njihovu mirovinu imadu i drugih prihoda od njihove zarade. Oni posjeduju i nepokretnina i u drugim obćinama, i u obće više nego li posjeduje glavni sastavljač onih bljuvotina i laži u utvarško-demokratskim glasilima. Prigovaraju zakonitim glasovima: Marina Sržica, Miha Raffanelli, Ivana Šantića. Odgovaramo: posjeduju dvojica pošteni su obrtnici koji od više godina tjeraju svoj obrtnički zanat i to porez plaćaju, pa kao takovi imadu izborno pravo. Prvi je pak posljednik, a uz to poštenom svojom zaradom imade prihoda kod i kamo većega nego li su lukavci predbacili, pa je i on zakonito mogao glasovati.

Nu dok protivnici ovako lažljivo predbacivaju, mi ćemo naprotiv njih da upitam: što posjeduje Hrčić Ante Bigava? Kako mogu imati glas dva brata Sržica, Šimuna i Martina, kad je poznato da živu u zajednici? Što posjeduje i kakovog prihoda imade glavni posjednik naprednjačko-demokratsko-socialističko-atističke sekte, V. Pekić Ivanov, koji je za smieh i ruglo i maloj djeci po Makarskoj? Kako može imati pravo glasa Glavina Ante p. Iviše, kad je pravomoćnom osudom mjestnoga c. k. kotarskoga sudca od 6/2 1906 Br. U 41/6 po § 399 za uvijek izgubio dozvolu obrta mesarenja, kako je to poznato i mjestnom poglavarstvu, tako da g. 1908 poglavarstvo nije ga htjelo uvrstiti, dok naprotiv Simonelli ove godine, uzpikos svega toga, dao mu je izbornu pravo?

Prigovaraju, da je ljekarniku Barbieru i Stevi Pavloviću nauimice povišena lična dohodarina. Svakomu je u Makarskoj poznato, da Pavlović imade u obće prihoda i velikog najmovnoga dohodka, pa da je više nego opravdano što mu se lična dohodarina povišila. Zar, jer je on član šarenjakač bande, da mu se nesmi porez povišiti? Zar nije poznato svakom u Makarskoj, kako ljekarnik Barbieri imade prihoda, kako malo koji drugi ljekarnik u pokrajini, a sve zahvaljeći pomoći obćinskog liečnika Jurakovića. Zar se ni njemu nije smlo porez povišiti, valjda stoga što je u njegovoj ljekarni glavno leglo svakojakog opadanja i pretresivanja? Zar ova dvojica prama svojim prihodima i danas razmjerno ne plaćaju manje nego mnogi od manjih obrtnika? Zar u poreznoj komisiji nisu i dva utvarška člana, Ante Ivanšević i Piero Rismondto? Zar nam nije poznato, kako je i stari Piero Rismondto glasovao i podpisao da se rečeni porez poviši? Ipak ovaj čovjek, koji je glasovao i podpisao, imao je srca poći u Zadar, da se prituži protivna onomu za što je glasovao i što je podpisao. Shvaćamo njegovu starost, ali baš s toga, oni koji su ga na to naveli, ako su mu istinski prijatelji, nisu snijeli nikad tako grubo stara čovjeka upotrebiti.

Štovani čitaoci nek sad prosude, koliko su ozbiljni i temeljiti prigovori naših protivnika.

DOMAĆE VIESTI.

Hrvatsko-slovenski klub u Istri.

Dne 30. pr. mj. sastali su se članovi hrvatsko-slovenskog kluba na istarskom saboru u „N. Domu“ u Trstu. Saslušali su izvješće ovlaštenog odbora za promještenje učiteljske škole iz Kastva; razpravljali su o tom i o najnovijim događajima tamo te stvorili shodne zaključke i dali naputke mladži i obćini Kastav.

Razpravljali su nadalje obćenito o drugim narodnim školskim te o upravnim i gospodarskim pitanjima Istre.

Osobiti predmet razprave bio je pitanje novih željeznica u pokrajini te je klub zauzeo svoje stanovište prema najnovijoj akciji zem. odbora u tom pitanju.

Glede ustanovljenja novog okružnog sudišta u Puli dane su upute predsjed-

ničtu kluba radi izvaje u tom predmetu.

Riešena su također neka unutarnja klubska pitanja.

Razpust hrvatskog sabora.

„Narodne Novine“ donose ručno pisano vladaru, kojim se hrvatski sabor sazivlje za 7. ov. mj., da sasluša kraljevsku poruku, a ta je, da se sabor razpušta.

Talijanski o svepravaškoj konferenciji.

U listu glasovitog izumitelja „osar tutto“ dra Bartoli-a „L'idea italiana“ u Rovinju, neki dr. Veritas vrlo je zabrinut za cjelokupnost Austrije. Toj zabrinutosti dala je povod onomadna svepravaška konferencija u Zagrebu. Taj se dr. Veritas naime snebiva, da je na toj skupštini bila zastupana i Istra i da je u vrhovno više stranke bio izabran za Istru dr. M. Laginja. Čudi se nadalje, kako se mogu brojiti u zemlje velike Hrvatske Dalmacija i Istra, koje nemaju nikakvog posla s Hrvatskom, koja je jedan dio jedne strane države. Izrugava se napokon tim sanjarijama o budućoj velikoj Hrvatskoj, jer da je Istra talijanska zemlja, u kojoj su jedini gospodari Talijani, te da san velike Hrvatske može čie se obistiniti samo na pepelu talijanske kulture. Pita na koncu taj diplomirani Veritas „što bi rekli Slaveni, koji na svakom koraku nas denunciraju kao pogibeljne neprijatelje Austrije itd. itd., kad bi smo mi Talijani činili to isto i kad bi smo s našim izaslanicama sudjelovali u ravnateljstvu i odboru društava i političkih stranaka u talijanskom kraljevstvu, koje je po državnom pravu prema Austriji strana država kao i Hrvatska?“

Pulska „N. Sloga“ odgovara na to tome dru. Veritas dostojanstveno, da Hrvati nisu imali nikad težnja izvan sklopa ove monarhije, a da jedino želimo svoje sjedinjenje pod svojim zakonitim vladarom iz Habsburgske kuće. Na upit samozvanog „Veritasa“ što bismo mi rekli, kad bi Talijani bili članovi uprave i ravnateljstva stranaka i društava u kraljevini Italiji, odgovara jasno i bistro: *ništa!* „O tome ni vodimo nit čemo voditi računa, to bi morao biti posao austrijskih oblasti, jer nama je sasvim indiferentno, da li je koji austrijski pouzdanik, kao n. pr. Dr. Rizzi, talijanski komendatur, kad što se ne brigamo u kakvom odnošaju stoji Lega nazionale sa irenditskim društvom „Dante Aligheri“ iz Italije, i koliko novaca daje ovo društvo austrijskim Talijanima za njihove političke svrhe i težnje. Isto tako mi nismo nikada naše Talijane pitali računa o njihovom djelovanju sa političarima svake dlake u kraljevini Italiji i propagandi za kraljevinu Italiju u našim stranama na političkom i crkvenom polju, a što sve dolazi iz Italije. Za sve to naš nije briga; mi se brigamo samo da oživimo i pridobijemo što je naše i braniimo da nam pohlepa talijanska štogod našega ne otme“.

† Franjo Arnold.

Dne 1. ov. mj. preminuo je u Beču naglom smrću javni bilježnik u Zagrebu, dvorski savjetnik i predsjednik Prve hrvatske štedišnice Franjo Arnold.

Pokojni Arnold bio je od one vrsti opozicionalaca koji su uvijek bili dobro vijedjani u banskim dvorovima. Za Rauchove vladavine imao je Arnold postati podbano, ali je dogadjaji to sprječilo. Godinu osamdesetih sudjelovao je kao narodni zastupnik i član centra. Prošle godine kandidirao je kao pristaša dra. Tomašića, ali je u izborima propao. Neko doba bio je predsjednik zagrebačkog „Kola“ i hrv. pjevačkog Saveza.

Hrvati pravnici u inozemstvu.

Hrvatska vlada svojedobno je ustanovila 10 štipendija za pravnike u inozemstvu. Prispjelo je 16 molbenica, te su podijeljene štipendije šestorici pravnika treće godine i četvorici svršanih pravnika. Neki su od ovih već odputovali u Berlin, u Beč i u Pariz.

Hrv. ak. društvo „Velebit“ u Innsbrucku.

Ovo je društvo na svojoj prvoj redovitoj sjednici 28 listopada konstituiralo se za zimski semestar ovako: predsjednik Ivan Matanić, cand. med.; podpredsjednik Josip Medved cand. med.; tajnik Josip Variola, stud. med.; blagajnik Vicko Mričić, stud. med.; knjižničar Radoslav Mitičić, stud. med.; revizori Josip Marošević i Janko Božić, cand. med.

IZ GRADA I OKOLICE.

Za gradski vodovod. Namjesticivo je odgovorilo na podnesak naše občine, da bi ministarstva unutarnjih posala i javnih radnja bila pripravna uzeti u pretes molbu šibenske občine glede pripomoći za proširenje vodovoda, ali da je prije svega potrebno da ministarstvo sazna za odnošaje između občine i uprave željeznica u pogledu vlasništva vodovoda.

Ovakav odgovor neozbiljan je, a kaže da država uobće ne misli baviti se ovim pitanjem. Ta pogodba između občine i uprave željeznica nalazi se kod ministarstva željeznica i nije teško ministarstvima unutarnjih posala i javnih radnja dobiti uvid u spise. Ali da, takav je već birokratički sistem u Austriji!

Naše zapljene. Dva broja redom bijahu nam zaplijenjena, od 1 i od 3 ov. mj. Našim vanjskim preplatnicima odposlamo drugo izdanje broja od sriede, dočim broj pelka zaplijenjen nam je kad je list već bio u pokrajinj tako da ne bijamo u stanju prirediti drugo izdanje. Ove zapljene nanose nam ogromne štete pa je red na pristašama stranke da nas podupru, da list ne klone pod ovakovim udarcima.

Dar listu. Gđja Ivanica ud. Jurčić iz Sinja poklonila je našem listu 7 K. Rodoljubnoj gospodji na ovom hvalevrednom činu svesrdna hvala.

Vjenčanje. Danas se vjenčaje gosp. Srećko Bogić, naš sumišljenik, sa gospodjom Irenom Grubišić, dugogodišnjom poštovnom i vrstnom članicom dileantskog kluba našeg Sokola. Mladom paru želimo od srca svaku sreću.

Odlikovanje našeg Sokola. Na Sokol dobio je počastnu diplomu za predmete izložene na sokolskoj izložbi u Zagrebu.

Na skupštinu hrv. sokolskog saveza, koja se danas obdržava u Zagrebu, odputovao je za župu Krešimirovu brat Vladimir Kulčić.

O dogodjaju, prigodom kojeg je našao smrt Ante Čičinur pok. Mate, nesmiemo govoriti, da ne dirnemo u osjetljivost gosp. državnog odvjetnika.

Promet u šibenskoj luci. Od 23 listopada do 3 ov. mj. doplovlili su: „Marco Polo“, 195 tona, kapetan E. Scarpa, iz Ortone za Mletke da krcu u gljen; „Cassiopea“, 198 tona, kapetan A. Fiorio, iz Nogara za isto mjesto, da krcu u gljen; „Clara“, 2540 tona, kapetan M. Martinolić, iz Trsta, da krcu celulozu za Alžir; „Emma“, 412 tona, kap. F. Scopinić, iz Mletaka, da krcu ugljen za Trst; „Audax“, 1222 tona, kap. Muvio, iz Mletaka, da krcu drva za Napulj.

† Stana Mialjević. Iz Zadra primamo, da je mrtvo tielo naše sugradjanke gospodjice Stane Mialjević nadjeno na obali blizu sela Kali prama Zadru. Nesretnica utopila se pred više dana i more ju tek jučer izbacilo na obalu. Ostavila je više pisama, u kojima javlja svoju namjeru da skloča život te razpolaze svojom imovinom. Bog joj se duši smilovao!

Za gradnju luke u Hramini kod Murtera raspisana je javna dražba za 18 ov. mj. lučkog poglavarstva u Zadru.

STRANCI U ŠIBENIKU.

Prispjeli od 28 do 2 studenoga.

Grand Hotel Velebit: Pilić Petar, trgovac, Zadar; Dr. Petar Botteri, Zadar; Dr. Jakob Gijvanović, liečnik, Zadar; Štampalja Mate, posjednik, Mali Lušinj; Marušić Ivan, šinovník, Zadar; Marušić Palika Šime, trgovac, Zadar; Alberti Angelo, trgovac, Trst; Bosančić Alfred, trgovac, Beč; Mandoskić Emil, putnik, Beč; Eisler Adolf, putnik, Beč; Schneider Max, trgovac, Beč; Nikolić Alfred sa sinom, Knin; Vigat Vladimir, financijski stražar, Zadar; Finzi Rafael, putnik Rieka; Reljić Božo, gostioničar, Siverić; Grubišić dr. Jere, odvjetnik, Driš; Hinimstev D., privatnik sa suprugom, Köln; Galij Kristo, činovník, Dubrovnik; Böhm Adolf, putnik, Beč; Weiss Herman, putnik, Beč; Bosnić Jovo, Konobar, Rieka; Schneimeiss Adolf, putnik, Beč; Zudenigo Roman, putnik, Trst; Förster Josip, c. k. nadporučnik, Sinj; Siebenacke Ante, glazbar, Beč; Kleedorfer Jozica, glazbarica, Beč; Löger Rudolf, glazbar, Beč; Peterka Hans, učitelj glazbe, Beč; Petarka Miska, učiteljica glazbe, Beč; Horak Ante, Glazbar, Beč;

Hotel Krka: Pčin Pavao, putnik, Trst; Wimmer Franjo, putnik, Beč; Concan Ante, putnik, Trst; Ranko Juraj, posjednik, Rogoznica; Josip Crevar, putnik, Trst; Markovina Marko, trgovac, Split; Selba Ivan, putnik, Trst; Stefan Dragutin, putnik, Trst; Adam Mate posjednik, Zlarin; Čičin Šain Šime, posjednik, Vodice; Panili Vinko, viši pregl. fin. straže, Driš; Dr. Ivan Bučić, odvjetnik, Driš; Dr. Ivo Konta, vojnički liečnik, Šibenik; Gilmkselg Dragutin, putnik, Beč; Josip Nakić, trgovac, Driš; Büchler Hugo, putnik, Rieka;

Schmidt Adolf, činovník, Mandalina; Čajutović Petak privatnik, Sinj; Ije Santo, agent, Trst; Spasoje Čušić, privatnik, Zadar; Crevato Josip, putnik, Trst; Barić Marija i Kornelija Murvar, Murter; Nejedly Dragutin, c. k. šum. savj. Zadar; Rothmüller Hugo, putnik, Beč; Ante Kandariš, učitelj, Primošten; Petar Uroda, trgovac, Driš; Mate Kulšić, trgovac, Driš; Bruglia Josip, posjednik, Driš.

Hotel de la Ville: Jovo Ivanšević, nadglednik duhana, Imotski; Burger Martin, putnik, Beč; Gursky Ferdo, putnik, Sisak; Dures Frano, trgovac, Beč; Csallnez Albert putnik, Beč; Vladimir Vigatin, fin. nadstr. Knin; Vučetić Marin, učitelj, Benkovac, Vladimir Novaković c. k. viši inžinir, sa gospodjom, Sinj; Gjurjević Valerij, tehnik, Beč; Spielmann Benjamin, putnik, Beč; Malabotić Emka, posebnica, Trst; Printz Jozica, posebnica, Trst; Schubert Oskar, trgovac, Beč.

Iz zemlje Čuka.

Pod ovim naslovom donit ćemo niz pisama, koja preporučujemo na čitanje i proučavanje a i na razmišljanje. Počitu od jednog našeg prijatelja, koji ih opet dobio u ostavišnih dočim prijatelja. Ta pisma mi objednajuemo bez sistematičnog reda, a prvo glasi:

Dragi Prijatelju! Nije ni u zemlji Čuka nego kao i kod ostalih ljudi. Jede se, spava i radi. Stepen uljudbe je različit, način javnog života je osobujan, običaji su čudnovati, prometna sredstva su teška, življenje je trudno u tundram i na moru, ali kao svukud i amo prodire evropska kultura.

Nemoj misliti da se šalim. Čuci su ljudi, pače veoma dobri su ljudi, jedi se, spava i radi. Stepen uljudbe je različit, način javnog života je osobujan, običaji su čudnovati, prometna sredstva su teška, življenje je trudno u tundram i na moru, ali kao svukud i amo prodire evropska kultura. Nemoj misliti da se šalim. Čuci su ljudi, pače veoma dobri su ljudi, jedi se, spava i radi. Stepen uljudbe je različit, način javnog života je osobujan, običaji su čudnovati, prometna sredstva su teška, življenje je trudno u tundram i na moru, ali kao svukud i amo prodire evropska kultura.

Moje je mnenje da nevalja držati mnogo do onoga što jedan narod sam o sebi govori, nego da i ljude i narode valja suditi prema njihovim javnim uredbam, a opet je najlažnije te uredbu razsuditi po najglavnijoj t. j. onoj koja zajamčuje slobodu, imanje, misao, čast nam smrtinica u ovoj doini suza. Međi je n. pr. dosta znati za to, kad sa rimski sudci počeli postajati strančari i podmišljivi i već znam kad je rimski narod izgubio vlast od svetikom i propao. Naprotiv i mali narodi mogu biti veliki, ako su podvriženi uvijek po svojoj volji samo kreposti.

Kako ti rekoh, Čuci su dobar narod, ali je njih, previše podložan, od sraha veoma obziran. Mnogi ljudi i ustanove samo su im nametnuti fereteli. I ja još neznam što bi baš pripisao njima, a što priklam u kojima žive.

Čuci dakle imadu, kao i mi, zgradu gdje se ona prije spomenuta dobra čuvaju, ali da vidiš čudi. Ma, kao i drugi prosvjetljeni i slobodni narodi, predstavljamo pravdu u obliku jedne zavjezanice oči sa golim mačem i tezujom u ruci. Kod njih je obratno: pravdu prestavlja mršav nijakav stvar siljaste bradice, uprav veoma izo izradjena nakaza, razkalečeni oči, otvoreni usni, pruzenih ruku, kao da be prestanka hoće da jede i prima mliksinju.

Ali vanjski oblici mogu da varaju, simboli su obično prema razvoju, dobi i raznom mišljenju naroda. Uredba može i biti dobra. I zbija iko bi to po vanjšinji znao? Dolaze, odlaze, smijni se, viču, drugi pače se tresu i plače. Malo ih razumijem što govore, jezik im je čudnovat i pred biazim čovjekom su veoma nepovjerljivi.

Bolji su u tom pogledu njihovi mandarin. Tako ja zovem poglavice njihovog uođi uređ, jer sam ih poznao da su svojevlasti, oholi, tuđi i lieni kao i njihovi kinezički drugovi. A i drže se kao mandarin. Pred starijim ili jakim ili bogatijim kleknu i zadovoljni su takar kad padnu pred njima u prvi i kad se dostaje dotaknuti seftrom od čizme njihovih mandarinskih čela.

Dakle približim se jednomu od mladih, za kojega mi rekohse da je mezimac poglavice uređ. On se naravno stao meni klanjati kao čovjeka više pasmine, a da bude zadovoljan kad rodjku pokona, po običaju njegovih starijih poštah ga rrom od čizme u nos. Vas je bio blaženiji od veselja mu se bitlala suza u očima.

Stao mi je uzveličavati rad Samojeda i Kurjaka i nazivati Čuke narvom. Vodio me po nreima. Hvalio mi je osobito poglavice. Uzivao je kad mi je pripovjedao, kako njegov obermandarin grdi i psuje, kako Čucima psuje sve što je njihovoj vjeri i narodnosti sveto.

I uzgojili su ja trokove zatvorenih i njihovim nastojanjem u ovoj erarskoj zgradi od jedne male maljušne živlice jednu debelu živinu pinu sala, koju su uznici i posolili i osušili i napokon gospi mandarinici kući odneli.

I iz ove erarske zgrade nosi se kući svaki dan najljepši komad kruha, a iz vria se uživa zelen, naravno u kućnom loncu.

... gdje u to jedan da traži mog Cicrona, tuče se da ga dugo čekao. Ovaj mu osorno odgovori, onaj u strahu plina i svršio je u tamicu da još čeka. A sluga, koji ga nije odmah zgrabio za vrat, kaže sam doznao, imat će još odgovarati i biti će valja batinam.

Ovaj mandarinov mljenac, neozbiljan, netesnan, strševan, plitak, uživa glas da čini sve što mu se zapoviedi, ali svojoj zadaći nije dorasao, pa se u njemu i preko njega i njegov mandarin izvrgava ruglu i nepoštovanju.

Što je tu ako se strpa u tamicu neđužan? Ništa i gražu da je sigurno svoga posla samo tko je bogal ili mandarinu dužan ili spaja njegovu udružbu sličnoj onoj koju ono u Taliji zove mafijom. Kad se radi o članovima te udružbe sve je dopušteno.

Ovo ti pišem onako letinice. Drugi put ću obišljati, ali ne mogu da ti već sada ne saobčim, da je ipak, uza sve ove mane, od pravih Čuka počeh štogod držati. Opazio sam naime da svi Čuci bez iznimke preziru i Kurjake i Samojede uprav radi toga što im šalju i nameću gmad, kakovu ti opisah.

Na svaki način u civilnoj državi i medju civilizovanim nebi se ovakovih čuvara bavilo moglo

naći, niti bi se mogle dogadjati stvari o kojima ću ti još pisati. Vjeruj, vesna je punoću putovati i de visu prosudjivati ljude i prišice.

Tvoj šant

Čuk-Čuković.

Sliedi na četvrtj strani.

Marko Markovina
Split
Telefon 93.

Składište i Zastupstvo
Peći i šparherda,
Eternita
Cijevi, dimnjaka i pločica
keramike;
Stakala prostih i ornamentalnih
Papendeka tankog i debeloga
Zahoda porculane i t. d.

Grubišić & Comp.
u Šibeniku
Odpravnistvo i stovarište za umjetno gnojivo

CALCIUMCIANAMID-A
(Societá anonima per la utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia).

Upute i razjašnjenja o uporabi na zahtjev badava i franco.

Vrućina i žedja...
Oslabljen i umoran
postane svaki, koji si u vrućim danima gasi žedju sa vinom ili pivom.

Veselje za rad i jakost
očuva si pak svaki, tko popije za ugašenje žedje čašu ohladjene kave „ENRILO“.

Ovaj „Enriilo“ zavrtetak se pripravlja na posve jednostavni način. Uzmi u 1 litru vode 2 pune žličice (10 grama) „Frankovog“ kavinog nadomjestka „ENRILO“, pusti to 5 časa dobro kuhati; kod 1. vrvjenja 1 put izmješaj, pusti zatim 3 časa, da se staloži, ostli zavrtetak, pridometni često sladora, te pusti, da se sve to ohladi.

1 litra te ukusne kave „ENRILO“ stoji sladorom zajedno samo 23 p.

Ako se sa mliekom
gorka pije, jest kava „ENRILO“, (6 grama na 1/4 litre vode) izvrstan zajuttrak, a također i večera

Ova kava „ENRILO“ proizvadjaa se jedino u tvornici HENRIKA FRANCKA SINOVU U ZAGREBU, a dobiva se u svakoj trgovini špecerske robe.

Uzgojili su ja trokove zatvorenih i njihovim nastojanjem u ovoj erarskoj zgradi od jedne male maljušne živlice jednu debelu živinu pinu sala, koju su uznici i posolili i osušili i napokon gospi mandarinici kući odneli.

I iz ove erarske zgrade nosi se kući svaki dan najljepši komad kruha, a iz vria se uživa zelen, naravno u kućnom loncu.

... gdje u to jedan da traži mog Cicrona, tuče se da ga dugo čekao. Ovaj mu osorno odgovori, onaj u strahu plina i svršio je u tamicu da još čeka. A sluga, koji ga nije odmah zgrabio za vrat, kaže sam doznao, imat će još odgovarati i biti će valja batinam.

Ovaj mandarinov mljenac, neozbiljan, netesnan, strševan, plitak, uživa glas da čini sve što mu se zapoviedi, ali svojoj zadaći nije dorasao, pa se u njemu i preko njega i njegov mandarin izvrgava ruglu i nepoštovanju.

Što je tu ako se strpa u tamicu neđužan? Ništa i gražu da je sigurno svoga posla samo tko je bogal ili mandarinu dužan ili spaja njegovu udružbu sličnoj onoj koju ono u Taliji zove mafijom. Kad se radi o članovima te udružbe sve je dopušteno.

Ovo ti pišem onako letinice. Drugi put ću obišljati, ali ne mogu da ti već sada ne saobčim, da je ipak, uza sve ove mane, od pravih Čuka počeh štogod držati. Opazio sam naime da svi Čuci bez iznimke preziru i Kurjake i Samojede uprav radi toga što im šalju i nameću gmad, kakovu ti opisah.

Na svaki način u civilnoj državi i medju civilizovanim nebi se ovakovih čuvara bavilo moglo

naći, niti bi se mogle dogadjati stvari o kojima ću ti još pisati. Vjeruj, vesna je punoću putovati i de visu prosudjivati ljude i prišice.

Tvoj šant

Čuk-Čuković.

Hamburg-Amerika Line
Izravna njemačka vozna pruga sa brzim i postankim parobrodima.
Odprema putnika
na sve strane svijeta
Hamburg - New York
Hamburg - Philadelphia
Hamburg-Brasilia
Hamburg-Afrika
Hamburg-Santafé
Hamburg-England
Hamburg-Francuska
Zahvatna pomorska putovanja.
Putovanja oko svijeta, vožnje sa Indom, u Indiju, u Japan, Austriju, te vožnje po sredozemnom moru. Putovanja na Sjever do Brooklina, na skok Island, na sjeverni kap i Spitzbergen.
Vodnje po Nilu.
Uputi se šalju i daju besplatno.
Hamburg-Amerika Line,
odno za putnike, Hamburg.

Zastupstvo u Trstu: Hamburg-Amerika Line, General. agentura za Primorje, Via Porporeta.

Bolesni na plućima, na grlu,

na zaduhu

Tko hoće da se rieši plućnih bolesti ili grlobolje, pa i u težem stupnju, tko hoće da ozdravi od zaduhe, ma kako ona bila stara i činila se neizlječivom, neka se obrati na A. Wolffsky Berlin N. 37, Weissenburgerstrasse 79. Mnogobrojne zahvale daju jamstvo za uspjeh njegovog liječenja. — Knjižice badava.

Eugen Pettoello
Pribor satova, zlatarskih i optičkih predmeta i kineskih srebrarija žlica, viljuška i noževa.

Zajamčena izradba sa 90 grama čistog srebra. Pečata.
Syake vrsti rezbarije u kojoj mu drago kovine.

Bogati ilustrirani katalog. Vozničke stalne oline. Šibenik, glavna ulica, br. 123.

Nuzzaslužba!

POSVE BADAFA šaljem jedan elegantan iz amer. double zlata odulji ili dvostruki lanac sa privjeskom onomu, koji mi pošalje 100 adresa, na koje ja moj katalog badava postati mogu. Adrese imaju biti od obrtnika, namještenika, činovnika i ne više od 10 adresa iz jeenog mjesta. Ovih 100 adresa ima se točno i razgovjetno napisati na 100 bieleć ceduljica u veličini od 8 cm. širine i visine, sa naznakom kod svake adrese: ime i prezime, zanimanje, mjesto, zadnja pošta i zemlja. Pošiljka ima biti sa 20 filira frankirana te najvlade do 1. studenoga priposlata na Leop. Schaechter, Beč XVI.4. Lerchenfeldergirtel 5-7.

Uspješno se oglašuje u „Hrvatskoj Rieči“

„Djački Dom“ u Zadru KONVIKT

Prima učenike srednjih škola na stan i obiskbu (vrlo dobra hrana, stan udoban, pranje, čišćenje, krpljenje, nadzor, poduka u svim predmetima itd.) uz mjesečni honorar K 70.

Ujedno primaju se učenici pučkih škola u pripravni tečaj za srednje škole (gimnaziju, realku itd.) Za uslove obratiti se ravnateljstvu.

Pravila šalju se besplatno.

Ravnateljstvo.

Gospodarski pregled.

Jedan od uzroka skupoci.

U ovoj obćoj skupoci veliku ulogu igraju i karteli. Karteli imaju svoju dobru i svoju slabu stranu. Oni učvršćuju prilike proizvodnje i donekle iradnih sila, na drugoj pak strani čine ovisne konzumente, liferante, pa i one koji od kartela izradjene stvari dalje izraduju, u tolikoj mjeri da odatle nastaju strašne gospodarske katastrofe. Monopolni značaj kartela ima za posljedicu, da se pojam pravedne cijene sasma gubi i da karteli mogu udariti cijenu po svojoj volji. Oni će na primjer na umjetan način, budući je ciele dotični materijal u njihovoj ruci, smanjiti ponude, da potražba a tim i cijena bude veća.

Karteli imaju silan dobitak. Kartel željeza plaća svojim dioničarima 25 do 50 po sto dividende. Dobitak je zapravo mnogo veći, jer je sakriven pod raznim stavkama bilance. Praško željezno-industrijsko društvo ima dionice od 400 Kruna, koje su danas vrijedne 2620 K., dakle sedam puta toliko. Tako isto ima ogroman dobitak wittkoviško poduzeće, koje je monopoliziralo sve oktipe. Dionice Alpinskog društva od 200 K. danas vrijede 780 K. Dionice tvornice Škoda od 200 K skočiše na 480 K, ali za to radnicima je kao i prije.

Kartel pivovara ljetos je povisio cijene pivu tobože radi nestašice hmelja, a onamo ima ga u skladištima preko 40 tisuća metričkih centi. Austrija je zapriječila, da Rockefellerov trust monopolizira produkciju petroleja u našoj državi, ali su ipak austrijski tvorničari povisili cijenu od 27.50 na 35 K. Špiritu je od 1 rujna poskočila cijena za 10 K. I slador je poskupio, a kartelirani tvorničari opravdavaju ovu povisicu usljed pomanjkanja sladorne repe, dočim imaju je u skladištima još od prošle i predprošle godine za 266 tisuća metričkih centi. Pred 15 godina tisuća komada opeke vrijedila je 10-12 K, a danas plaća se 34-36 K. Usljed poskupljenja opeke i gradnja kuća je mnogo skuplja, odatle skupli i stanovi u novim i stariim kućama, pa zato i zemljište je skuplje.

Nije dakle samo skupoca živeća nego je obća skupoca. Meso neće postati jeftinije, makar otvorile se granice vanjskoj produkciji i makar snizile se carine. Jedini put da se dodje do zdravijih odnošaja jest borba proti lošim posljedicama kartela i pojedintinje domaće produkcije. Treba spriječiti samovoljno dizanje cijena za produkte koje su karteli monopolizirali za se.

Ove je misli razvio na javnom predavanju u Ljubljani ženijalni gospodarski organizator slovenskog naroda zastupnik dr. Krek. Njemu je u postu kartela povjeren važna zadaća. Kako u Austriji iza Njemačke ima najviše kartela, to je bečki parlament izabrao poseban odbor, koji je dru. Kreku povjerio zadaću da izradi osnovu zakona o kartelima. Primi li se Krekova osnova, to bi Austrija bila prva država u Europi koja bi imala kartelni zakon.

Koliko čovjek vrijedi?

Ljudski život uobće neprocjeniv je. Tko naplati život djeteta majčinoj ljubavi, ili dragome život njegove vjerenice, a ženi dobrog muža? Ali ljudi hoće da svemu dadu vrijednost u brojkama, naravski vrijednost razmjernu, pa tako je nadošlo pitanje, koliko vrijedi jedan čovjek.

Odgovor na ovo pitanje daju nam u prvom redu osiguravajuća društva, koja stavljaju na prvo mjesto umjetnike. Kralj glasovira Paderevski, pa glasoviti guslač Kubelik osigurali su svoju ruku za malenkost od 420.000 K., plesačica Maud svoje noge i ruke za 200.000 K., a englezka glumica miss Claire Lunch smatrala je najdragocjenijim na svom tielu svoj vrat i svoje oči te ih je osigurala za svotu od 160.000 K.

Ali tko od nas običnih smrtnika može tražiti za svoje ruke 400.000? Trebamo dakle uzeti u obzir običnog čovjeka i njegovu vrijednost. Francuzki sudovi računaju popriečno život jednog radaika na 75.000 K. Uzimajući ovu vrijednost za podlogu, onda

desna ruka vrijedi 60.000 K., lijeva 36.000 K. Lijeva noga (golien) jednog radnika vrijedna je 50.000 K, jedna njegova noga (u užem smislu) 42.000 K, jedno uho sa sluhom 4250 K. Oko je vrijedno 25.000, ali oba oka skupa 73.000 K. Jedna nozdrva cieni se na 2200 K, jedno rame 7300 K. Desni palac vrijedan je 14.000 K, lijevi samo 11.000 K. Isto toliko vrijedan je desni kažiprst, dočim lijevi cieni se na samih 8800 K.

Crnogorski kralj i liepa francuzkinja.

„Korrespondenz Hungaria“ donosi sa Cetinja jednu vrlo zanimivu pustolovinu kralja Nikole. Dugo se govorilo, da je kralj svoje zadnje putovanje po kraljevini poduzeo na želju svoje supruge.

U kraljevjoj palači više vremena živila je kao kraljičina drugarica jedna liepa Francuzkinja, koja je mnoge bila upravo zaludila. I siedi kralj bio je prama dražestnoj drugarici svoje supruge vanredno udvoran, pa kada je kraljica pred nekoliko tjedana boravila u Podgorici, odvezao se kralj s liepom damom u automobilu. Šofera nisu sobom uzeli, jer je mlada francuzkinja sama znala upravljati automobilom. Ali na putu zaljubljeni par imao je tu nesreću, da se je susreo sa kraljevićem, koja se vraćala iz Podgorice, i već sutradan kralj je sa kraljicom pošao na putovanje po kraljevini, a da to putovanje nije bilo prije u programu. Malo zatim dražestna Francuzkinja bi oduštena i dobiv upravo kraljevsku odštetu od 2 milijna preko Bara.

Plameni jezici.

U subotu 28 listopada kasno u noći bili su putnici na željezničkoj liniji Marosvasarhely-Kocsard u Ugarskoj očevidci jednog strašnog naravnog pojava.

Posjed Kissarmasa izgledao je obavio u moru plamena usljed prostranog probijanja zemaljskih plinova. Ovi su proizročili katastrofu koja je nastala tim, da su nastale u zemlji široke razpukline iz kojih su probijali ogromni vatreni jezici. Taj se pojav širio u prostoru od 30 jutara. Vatreni stupovi se dizali za više sati. Bližnja željeznička pruga se srušila i uništeno je nešto oko 30 metara tračnica. U subotu u noći osjetila se u okolici trešnja i podzemno tutnjanje. Pučanstvo je dotrčalo na mjesto požara, ali je bilo upravo nemoguće približiti se.

Jedan željeznički čvar i njegova žena, probuđeni od potresa, upalile svjetlo, ali se plin, kojim je bila zasićena soba, upalio uz silnu eksploziciju, kojoj padoše žrtvom muž i žena.

Hrvati!

Sjećajte se Družbe

SS. Ćirila i Metoda.

-- Hrvatska Tiskara --
(Dr. Krstel i drug) -- ŠIBENIK
Izradjuje najmodernije
--- tiskarske radnje.

POZOR RODOLJUBI!
Zahtjevajte posvudje
naše igraće karte

„PRIMORKA“

Prva slavenska tvornica
igračih karata u Ljubljani.

POZOR! POZOR!

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1911. sljedeće
glavne prupe:

Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati post. odne
povratak svake subote u 6 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati poslie podne;
povratak svake sriede u 6 sati prije podne.

Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati poslie podne;
povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u utork u 5 sati poslie podne
povratak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trstasvake sriede u 5 poslie podne;
povratak u utork u 6 sati prije podne.

Trst—Metković D (trgovačka)
polazak iz Trsta svake nedjelje u 3 sata pr. pod.
povratak svake nedjelje u 2.30 poslie podne.

Trst—Vis (trgovačka)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati poslie podne
povratak svaki četvrtak 8.30 prije podne.

INSAM & PRIMOTH

St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Utemeljeno godine 1820.

Više puta nagradjeno.

Ćiparske radnje iz drveta za crkve

Kipovi svetaca, oltari, propovjedaio nice
križni putevi... razpela, jaslice itd.

Katalog uzoraka s cijenama daje se bađava.

Za dostavu naručbe do štacije uklijčivo sa
škrinjom, ne plaća naručitelj.

Papir i tuljei za
cigarete
ABADIE
PARIS
Dobiva se u svim traikama

Okrepljujuće sredstvo za želudačne slabosti

zanim za takove, koji su si poremetili djelovanje želudca, bilo prehladom ili neumjerenošću, bilo uzimanjem slabe, teško probavljive, prevruće ili prehladne hrane, te si time navukli grčeve, nadimanje i razne želudačne bolesti, pruža

Baldrianum dra. Engel-a

osobitu pomoć Baldrianum pomaže osobito u začetku bolesti, jer predusreće teške posljedice bezsanicu, vrtoglavicu i druge preznake nervoznosti. Baldrianum je učinjen od najboljeg Samos-tina djelatnog korenja te sladorate od trešnje i maline. Poradi svog sastavka čini Baldrianum redovitu stolicu i okrepljuje uobće cielei organizam.

Budući da ne sadržaje nikakvih štetnih sastavaka, mogu ga bez pogibeji, koji slabobolestnici toli djeća, bezbržno upotrebljavati. Uzima se u jutro i u večer mala žličica. Djeci i slabijima razriedjuje se toplom sladornom vodom. Dobiva se u ljekarnama Šibenika, Skradina, Drišća, Tiesna, Biograda na moru, Benkovca te ciele Dalmacije velika boca 4 K, manja 3 K.

Ljekarne u Šibeniku razasijaju 3 i više boca Baldrianum Dr. Engela uz snižene cijene po cieleoj Austro-Ugarskoj.

Pazite na patvorine!

Traži se jednostavno:

Baldrianum dra. Engel-a

Širite „Hrvatsku Rieč“!

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

:: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralka DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2.000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRIČIČI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTU KURENTU
I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA
INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA V. IZPUNJE. DE-
VIZE SE PREUZIMLUJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA
SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE
- - - BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE. - - -

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERET-
NICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE.
PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE.
OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVI-
ZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLAT-
- - NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA. - -

TVORNICA PAPIRNATIH VREČICA

ANTE ZORIĆ - ŠIBENIK - (DALMACIJA).

Tvornica je uređena sa svim potrebnim strojevima
Izradjuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama.
Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste.
Cijene su vrlo umjerene, te domaći potrošioei ne će
imati razloga, da pored domaćeg poduzeća služe.
se iz vana.

- - NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO. - -

PRIJE UPORABE

LJEPOTA i UMILJATO LICE postizava se kroz uporabu

AACHENER - THERMALOVOG SAPUNA

koji je ujedno najbolje sredstvo za očuvanje proti kožnoj bolesti

Dobiva se samo kod braće M. V. ŠKUBANJA — ŠIBENIK (Dalmacija).

Cijena jest za komade od I-e vrsti K 2-40

Cijena jest za komade od III-e vrsti K 1-40

„ „ „ „ II-e „ „ 1-60

„ „ „ „ IV-e „ „ -80

POSLE UPORABE